

Guía Docente				
Datos Identificativos				2022/23
Asignatura (*)	Teoría da educación	Código	652G03001	
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación	Rouco Ferreiro, Javier Francisco	Correo electrónico	javier.rouco@udc.es	
Profesorado	Rouco Ferreiro, Javier Francisco Serantes Pazos, Araceli	Correo electrónico	javier.rouco@udc.es araceli.serantes.pazos@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A materia presenta un percorrido polas principais correntes pedagóxicas contemporáneas, desde unha perspectiva teórica, antropolóxica, política e social, para comprender as chaves da acción educativa. O obxectivo é coñecer e reflexionar sobre os contextos que interveñen e posibilitan (ou non) a educación. O enfoque da materia é práctico-reflexivo, no que se teñen que aplicar os coñecementos teóricos na análise da realidade, identificando as características máis salientables de cada proposta teórica en prácticas socioeducativas reais.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A2	Comprender os supostos e fundamentos históricos, pedagóxicos, psicolóxicos e sociolóxicos da acción socioeducativa e os seus ámbitos de actuación, valorando as súas implicacións.
A3	Analizar as políticas de benestar social e a lexislación que sustentan os procesos de acción socioeducativa.
A4	Distinguir os estadios evolutivos das persoas, e interpretar as súas implicacións educativas.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A7	Aplicar metodoloxías educativas e dinamizadoras da acción socioeducativa.
A8	Detectar factores de vulnerabilidade, de exclusión e de discriminación social que dificulten a inclusión social, escolar e laboral de persoas e colectivos
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A10	Analizar, difundir, orientar e desenvolver procesos de promoción cultural.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A13	Deseñar e levar a cabo proxectos de investigación elementais aplicables aos diferentes campos de intervención.
A14	Identificar e emitir xuízos razoados sobre problemas socioeducativos para mellorar a práctica profesional.
A16	Comprender a traxectoria da Educación Social e a configuración do seu campo e identidade profesional.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B2	Redactar e presentar informes técnicos, memorias, regulamentos ou calquera outro documento básico que contribúa a regular a acción socioeducativa.
B3	Xerar a cultura profesional colaborativa, fomentando o traballo en rede e integrándose en grupos interdisciplinares con iniciativa e responsabilidade.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Saber analizar e intepretar a influencia das distintas correntes pedagóxicas nas prácticas socioeducativas presentadas a través de documentos, películas e material audiovisual	A2 A5	B1	C1
Saber recoller información sobre unha práctica socioeducativa real, seleccionar e sintetizar os aspectos máis relevantes da mesma e analizala de forma crítica, a través da influencia das distintas correntes pedagóxicas estudadas na materia. Expoñer con rigor e claridade os resultados da análise	A1 A14	B2	C3
Aprender a traballar en equipo, a facer o seguimento do traballo e a avaliación/autoavaliación do mesmo. Aprender a facer un diario e actas das reunións.	A10	B3	C4
Ser capaz de introducir a perspectiva da cidadanía global na planificación, no deseño de propostas educativas e na avaliación	A3 A4 A7 A8 A9 A11 A13 A16	B4 B6	C6 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
1. Concepto de Teoría da educación	1.1. Concepcións actuais da educación: a educación como ámbito, como sistema e como proceso 1.2. Teoría e práctica da educación: suxeitos, axentes e organizacións educativas 1.3. Culturas educativas e culturas escolares
2. O movemento da Pedagogía liberal e a Escola Nova	2.1. Antecedentes e precursores 2.2. Teorías, métodos e aportacións 2.3. Algúns representantes: Rousseau, Tolstoi, Montessori, Decroly, Freinet e Dewey
3. A Pedagogía libertaria e o movemento antiautoritario	3.1. A liberdade como principio e fin 3.2. Algúns representantes: Ferrer Guardia e Neill
4. A Pedagogía socialista-marxista e pedagogía institucional	4.1. Escola, traballo e reprodución socioeconómica 4.2. Algúns autores: Marx, Engels, Makarenko e Gramsci
5. A Pedagogía liberadora e a desescolarización	5.1. A educación como concienciación e como instrumento de liberación 5.2. Algúns autores: Freire, Illich e Milani

6. Da escola comprensiva ao neoliberalismo educativo	6.1. A ensinanza comprensiva 6.2. Neoliberalismo e educación 6.3. A escola de Frankfurt e a Pedagogía crítica 6.4. Algúns autores: Apple, McLaren e Giroux
7. Educación, globalización e cidadanía global	7.1. Educación no século XXI 7.2 Desenvolvemento humano sostible: retos educativos 7.3 Educación para unha cidadanía global

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A1 A2 A3 A16 B2 B3 C1 C6	3	15	18
Discusión dirixida	A2 A3 A5 A7 A16 B3 C1 C6	6	20	26
Recensión bibliográfica	A1 A2 A3 A13 B2 C1 C6	0	15	15
Presentación oral	A3 A4 A5 A16 B2 B3 C1 C6	1	8	9
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A5 A7	21	0	21
Eventos científicos e/ou divulgativos	A8 A9 A10 A11 A13 A14 A16 B1 B2 B3 B4 B6 C1 C3 C4 C6 C8	4	10	14
Aprendizaxe colaborativa	A3 A7 A9 A11 B4 C1	5	10	15
Proba de ensaio	A1 A2 C1 C4	2	10	12
Atención personalizada		20	0	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	O alumnado debe manexar e analizar fontes documentais primarias e secundarias no desenvolvemento das tarefas propias da materia.
Discusión dirixida	Participación nas propostas de análise de películas e vídeos sobre prácticas educativas, relacionando os contidos coa materia.
Recensión bibliográfica	Lectura dun dos tres libros propostos como obrigatorio e análise crítica dos seus contidos á luz das fontes bibliográficas traballadas na materia.
Presentación oral	Dunha autora ou autor dalgún dos movementos estudados na aula. Das ideas máis interesantes que se abordan no libro de carácter obrigatorio.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia utilizando distintos recursos e plataformas de aprendizaxe
Eventos científicos e/ou divulgativos	Participar en actividades que resulten de interese para a comprensión da Educación Social e os seus ámbitos de traballo como parte do "Programa Piloto para a docencia en galego no Grao en Educación social";
Aprendizaxe colaborativa	Desenvolvemento de procesos colaborativos conducentes a realizar as tarefas encomendadas.
Proba de ensaio	Exercicio escrito no que se ten que demostrar o dominio dos contidos básicos da materia

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Aprendizaxe colaborativa Discusión dirixida Recensión bilbiográfica Eventos científicos e/ou divulgativos	Para a realización dos traballos propostos realizarase un seguimento tanto nas sesións de aula como nas titorías.
--	---

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Aprendizaxe colaborativa	A3 A7 A9 A11 B4 C1	Prácticas encargadas e/ou desenvolvidas nas sesións interactivas	40
Recensión bilbiográfica	A1 A2 A3 A13 B2 C1 C6	Dun libro a escoller entre os propostos. Avaliarase a calidade da análise dos contidos e o aproveitamento das lecturas realizadas na materia.	10
Presentación oral	A3 A4 A5 A16 B2 B3 C1 C6	Das prácticas de aula (grupais). Terase en conta a claridade na exposición, a profundidade dos contidos e o manexo do tempo de exposición.	10
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A4 A5 A7	Asistencia e participación nas propostas de aula	10
Proba de ensaio	A1 A2 C1 C4	Exercicio escrito individual no que se ten que demostrar o dominio dos contidos básicos da materia.	30

Observacións avaliación
<p>Os contidos e todas as actividades a desenvolver no marco do programa da materia realizaranse na lingua galega; e tratándose dun contexto de aprendizaxe como é o da Teoría da educación, terase en conta a boa disposición do alumnado á hora de empregar este idioma, co debido respecto e atención, no desenvolvemento das diferentes actividades de clase, ben sexa de xeito oral ou escrito.</p> <p>As persoas que asisten asiduamente (80-100% de asistencia) serán avaliadas polos:</p> <p>1. Traballos realizados nas sesións de aula así como os propostos para realizar de forma individual ou en grupo nes sesións interactivas.2. Exposición dos traballos de grupo e participación nos debates correspondentes ás sesións interactivas.4. Defensa dun libro e traballo individual de síntese dos outros recomendados, cuxa proposta darase a coñecer na sesión de presentación da materia. As persoas que non participan nas presentacións entregan a recensión de 2 libros.4. Exercicio escrito sobre os contidos da materia (Grupo A) ou traballo turelado (Grupo B).As personas que non acadan o 80% da asistencia deben solicitar con antelación no Decanato a dispensa para superar a materia a través dos seguintes traballos: 1. Recensións de 2 dos 3 libros indicados. O traballo de recensión debe contar con: 1. breve referencia ás autor/as, 2. a síntese das ideas principais de cada capítulo, 3. a conclusión no que se relación os obxectivos do libro coas aportacións finais, e 4. un comentario-crítico (persoal) do texto leído.2. Analizar a influencia de TODAS as corrientes educativas traballadas na aula na película "Hoy empieza todo" 3. Exame final (con material no grupo B).O alumnado que teña que ser avaliado na segunda oportunidade de xullo terá que repetir os traballos non superados positivamente ou non presentados, así como presentarse ao examen si é o caso.</p>

Fontes de información

Bibliografía básica

- COLOM, Antoni J. (2002). La (de)construcción del conocimiento pedagógico: nuevas perspectivas en teorías de la educación. Madrid: Paidós
  - GARCÍA ARETIO, Lorenzo, Marta RUIZ CORBELLA e Miriam GARCÍA BLANCO (2009). Claves para la educación. Actores, agentes y escenarios en la sociedad actual.. Madrid: Narcea
  - MUÑOZ RODRÍGUEZ, Jose? Manuel (2011). Temas relevantes en teoría de la educación. Salamanca: Universidad de Salamanca
  - GARCÍA LÓPEZ, Rafaela, Vicent GOZÁLVEZ PÉREZ, Victoria VÁZQUEZ VERDERA e Juan ESCÁMEZ SÁNCHEZ (2011). Repensando la educación: cuestiones y debates para el siglo XXI (Observatorio Pedagógico). Valencia: Brief ediciones
  - NAVAL DURÁN, Concepción (2008). Teoría de la Educación. Un análisis epistemológico. Pamplona: EUNESA
  - GARCÍA ARETIO, Lorenzo, Marta RUIZ CORBELLA e Miriam GARCÍA BLANCO (2009). Claves para la educación. Actores, agentes y escenarios en la sociedad actual. . Madrid: Narcea.
  - DELORS, Jean (1998). La educación en el siglo XXI. Cuestiones y perspectivas. París: UNESCO
  - TRILLA, Jaume (Coord.) (). El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI. Barcelona: Graó
  - MARI Y TARTE, Rosa María (2006). Diversidad, identidades y ciudadanía: la educación social como cultura ciudadana. Valencia: Nau Llibres
  - LIRIO CASTRO, Juan (2005). La metodología en Educación Social: recorrido por diferentes ámbitos profesionales. Madrid: DYkinson
  - TIANA, Alejandro, Florentino SANZ, Miryam CARREÑO e outros (2015). Génesis y situación de la Educación Social en Europa. Madrid: UNED
  - APPLE, Michael (1996). Política cultural y educación. Madrid, Morata.
  - GIROUX, Henry A. (2004). Pedagogía y política de la esperanza: teoría, cultura y enseñanza. . Madrid: Amorrortu
  - TORRES, Juan Carlos (2004). Educación, poder y biografía: Diálogos con educadores críticos.. Madrid, Siglo XXI.
-

Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - NARANJO, Claudio (2004). Cambiar la educación para cambiar el mundo. La llave - ESTEVE ZARAGAZA, José Manuel (2003). La tercera revolución educativa. Barcelona: Paidós - FRYD SCHAPIRA, Paola (2010). Responsabilidad, pensamiento y acción: ejercer educación social en una sociedad fragmentada. Madrid: Gedisa - GARCÍA MOLINA, José (2009). Dar la palabra: deseo, don y ética en Educación Social. Madrid: Gedisa - GARCÍA MOLINA, José e Juan SAEZ CARRERAS (2006). Pedagogía Social: pensar la Educación Social como profesión. Madrid: Alianza editorial - PLANELLA RIBERA, Jordi (2009). Ser Educador: entre Pedagogía y Nomadismo. Barcelona: UOC. - VALLES HERRERO, Josep e María SENRA VARELA (2010). Compendio conceptual de Educación Social. Madrid: Pirámide - DOMÍNGUEZ FERNÁNDEZ, Guillermo (2016). La educación social: una profesión de compromiso en continua reflexión y construcción. ExLibric - LÓPEZ MARTÍN, Ramón (2014). Fundamentos políticos de la Educación Social. Madrid: Síntesis - MAYORDOMO, Alejandro (1995). Socialización, Educación Social, Clases populares, Estudios históricos. Valencia: Universitat de Valencia - QUINTANA CABANAS, José María (1994). Educación Social: antología de textos clásicos. Madrid: Narcea - CARIDE, José A., Rita GRADAILLE e Mª Belén CABALLO (2015). De la pedagogía social como educación a la educación social como pedagogía. Perfiles educativos vol.37 no.148 México abr./jun. - CARIDE, José Antonio (2015). La educación social ante los Objetivos del Milenio y sus procesos de desarrollo. Revista de Educación Social, nº 61, pp 11-23 - FONCILLAS, Mercedes e Cristina LAORDEN (2013). Tertulias Dialógicas en Educación Social: Transformando el Aprendizaje. RISE ? International Journal of Sociology of Education Vo I. 3 No. 3 October 2013 pp. 244-268 - BASTIDA, Anna (1996). Educar en y para los derechos humanos: dinámicas y actividades. Madrid: Los libros de la Catarata - CARR, W. (2002). Una teoría para la educación. Madrid, Morata. - DELGADO, Francisco (2006). Hacia la escuela laica,. Madrid, Laberinto. - MARTINEZ BONAFE (Coord.) (2003). Ciudadanía, poder y educación. Barcelona, Graó. - POPKEWITZ, Thomas (2003). Historia cultural y educación: ensayos críticos sobre conocimiento y escolarización. . Pomares-Corredor - TRILLA, Jaume (1993). La educación fuera de la escuela, . Barcelona: Ariel - VIÑAO, Antonio (2002). Sistemas educativos, culturas escolares y reformas. . Madrid: Morata. - WHITTY, G., S. POWER e D. HALPIN (1999). La escuela, el Estado y el Mercado. Delagción de poderes y elección en educación.. Madrid: Morata. - Gerald SMALE, Graham TUSON y Daphne STATHAM (2003). Problemas sociales y trabajo social. Madrid: morata - McLAREN, Peter (2002). Formato único Rústica sin solapas Cómpralo 25.00 ? Pedagogía crítica y cultura depredadora. Madrid: Paidós - MARTÍNEZ GARCÍA, José Saturnino (2013). Estructura social y desigualdad en España. Madrid: La catarata - De Vita, Antonio (2012). La creación social. Relaciones y contextos para educar. Barcelona: Laertes - MONTANÉ LÓPEZ, Alejandra (Coord) (2014). Derechos humanos y educación social. Madrid: Germania - MARTINEZ RODRIGUEZ, Francisco (2013). educación, neoliberalismo y justicia social. Madrid: Pirámide
------------------------------------	---

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Deseño e desenvolvemento da acción socioeducativa/652G03002

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías